

(совместительство), так и по инициативе работодателя (сверхурочная работа, или так называемый «овертайм»).

При первичном анализе соответствующей нормативно-правовой базы становится очевидно, что в настоящее время в правовом регулировании трудовых правоотношений применительно к авиационному персоналу преобладают нормы внутригосударственного, а не международного права, что, как представляется, является закономерным явлением. Стоит отметить, что существующие и устанавливаемые тесные международные связи и эффективное взаимодействие Администрации гражданской авиации Азербайджана с международными авиационными организациями, как ожидается, даст скорый и положительный результат в деле совершенствования национального законодательства в области гражданской авиации с учетом новейших принципов правового регулирования данной сферы, в том числе и в сфере правового регулирования трудовых правоотношений с авиационным персоналом.

Литература

1. Трудовой Кодекс Азербайджанской Республики. – Баку: Юридическая литература, 2011. – 316 с.

2. Постановление Кабинета Министров Азербайджанской Республики № 106 от 12.08.2003 г. Об утверждении "Перечня профессий, должностей с указанием конкретной длительности рабочего времени по рабочим местам, требующим высокой сосредоточенности, умственного, физического и нервного напряжения, а также по рабочим местам с другими факторами условий труда, оказывающими вредное воздействие на здоровье человека, где для работников устанавливается сокращенное рабочее время – не более 36 часов в неделю". [Электронный ресурс] Режим доступа: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=6035

УДК 341.9 (043.2)

Давидова Н. О., к.ю.н., доцент,
головний редактор журналу «Право США», м. Остін, США

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ ЦК ЛУЇЗІАНИ

Усе частіше правозастосовна практика звертається до досвіду іноземних держав. Вивчення іноземного права та законодавства неможливо без знання мови оригіналу або адекватного перекладу текстів. Згідно з ч. 1 ст. 8 Закону України «Про міжнародне приватне право» при застосуванні права іноземної держави суд чи інший орган встановлює зміст його норм згідно з їх офіційним тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній

іноземній державі. Реалізація вказаної норми закону, тобто встановлення змісту норм іноземної держави для особи, що не володіє мовою оригіналу, неможлива без перекладу.

Юридичний переклад є загальновизнаним найбільш складним видом перекладу, оскільки інтерпретації підлягають поняття, що часто відсутні в мові, на яку робиться переклад. Терміни в різних правових системах не є рівнозначними та взаємозамінними; кожен з них є терміном *sui generis*. Для кваліфікованого перекладу правового тексту особа повинна бути фахівцем щонайменше в двох сферах: лінгвістика та правознавство, при чому перекладач повинен бути фахівцем в праві держави, яка видала юридичний документ та в праві держави, на мову якої здійснюється переклад. Спеціальна наука «правова лінгвістика» є відносно новим напрямом дослідження і покликана вирішувати різні проблеми лінгвістичного простору, наприклад, лінгвістична експертиза юридичних документів.

Автор цього матеріалу мав досвід перекладу Цивільного кодексу американського штату Луїзіана [1] з англійської на українську мову. Штат Луїзіана є острівком зосередженням континентального права на території Сполучених Штатів, які належать до англо-американської правової сім'ї. Труднощі перекладу ЦК Луїзіани пояснювались декількома обставинами. По-перше, Луїзіана являє собою живу лабораторію порівняльного права; право Луїзіани є справжнім гібридом між англо-американським та континентально-європейським правом [2, с. 297]. ЦК Луїзіани містить терміни з обох правових систем і унікально поєднує непокєднувані речі. При перекладі термінів континентального права проблем майже не виникало, а при роботі з конструкціями англо-американського права питань було більше, ніж відповідей.

З одного боку, більшість понять континентального цивільного права мають аналог в українському праві, тому не викликало труднощів при пошуку термінів з чинного вітчизняного законодавства. Вважаючи терміни римського права сталими та такими, що розуміються юристами на будь-якій мові без додаткових пояснень, було прийнято рішення не шукати українські еквіваленти латинським виразам.

З іншого боку термінологія англо-американського права є нехарактерною для нашої правової системи, і часто було неможливим віднайти адекватні терміни в українській спеціально-правовій мові та в українській загальноживаній мові. Оскільки досягнення ідеального перекладу іноді є неможливим, то перекладач йде на різного роду компроміси. При можливості проводився пошук українського еквівалента, відомого вітчизняним юристам, тобто намагалось уникати створення «термінологічних винаходів». Подекуди для перекладу одного слова з ЦК Луїзіани на українську необхідно було

використати цілий вираз, наприклад, «redhibition» було замінено на «розірвання договору купівлі-продажу через приховані недоліки речі», «interdiction» – "визнання особи недієздатною", «renunciation» – "відмова від прийняття права спадкування", «legitime» – «обов'язкова частка у спадщині», «disinherison» – «позбавлення спадщини», «confusion» – «поєднанням боржника та кредитора в одній особі». Ще більше труднощів викликає переклад термінів, що є унікальними не тільки для континентального права, а й також не характерні для американського права. Наприклад, «collation» було перекладено як повернення спадкоємцем раніше отриманого майна для включення його до загальної спадкової маси.

На сучасному етапі діє редакція ЦК Луїзіани 1870 р. зі змінами. Стиль, фразеологія, лексикологія та термінологія середини ХІХ ст. істотно відрізняється від сучасної англійської мови. Навіть американські юристи мають складнощі з розумінням деяких положень ЦК Луїзіани.

Інструментарій перекладача займає значне місце в його роботі. Інструментарій включає в себе технічні та методичні засоби. Важливим технічним засобом при перекладі ЦК Луїзіани були численні електронні та паперові словники, серед яких слід виділити відомий тлумачний словник юридичних термінів американського права [3]. Очікувану в інформаційний вік користь було отримано від онлайн-форуму перекладачів «Мультитран» (<http://www.multitrans.ru>). На жаль, українська мова відсутня на цьому ресурсі, але, враховуючи схожість та спільність походження української та російської мови, інформація з цього сайту часто була у нагоді. Методологічною допомогою в роботі став переклад ЦК Наполеона російською мовою під редакцією професора А. Довгєрта [4]. Цивільний кодекс Наполеона 1804 року залишив відбиток не тільки на праві Франції, але й інших країн та територій, зокрема, права штату Луїзіани (хоча слід вказати, що іспанське право також мало істотний вплив на Луїзіану). Численні терміни ЦК Наполеона було запозичено Луїзіаною.

Сподіваюсь, що зроблений переклад ЦК Луїзіани буде опубліковано, а проведена робота дозволить широкому колу українських юристів та компаративістів, що не володіють англійською, ознайомитись з цим унікальним документом приватного права, що існує в країні загального права.

Література

1. Louisiana Civic Code, 2013 edition: LexisNexis. – 368 p.
2. Осакве К. Сравнительное правоведение в схемах: Общая и Особенная части: Учеб. – практ. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело, 2002. – 464 с.
3. Black's Law Dictionary (Standard Ninth Edition), West, 2009. – 1920 p.
4. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / пер. с франц. В. Захватаев / отв. ред. А. Довгєрт. – К.: Истина, 2006. – 1008 с.